

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA 2022–2025

Hyrynsalmen varhaiskasvatus ja perusopetus

Kuvitus: Lotta Pylkäs ja Henna Astikainen

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA (KOPS)

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatua kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus.

Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta siinä, kun antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan. KOPSin parissa toimivat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat. Laatu on kaiken ytimessä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat perustuvat lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kulttuuritoimintalain § 3 mukaan kunnan tulee:

- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;
- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Hyrynsalmen kunnan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaan on hyödynnetty monipuolisesti kunnan historiaa, kulttuurikohteita, merkkihenkilöitä ja taidetarjontaa.

Suunnitelman toteutus alkaa syksyllä 2022.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN HYÖDYT

1. *Yhdenvertaisuus*

Kunnan sivistyslautakunnan hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on jokaisen kunnan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

2. *Saavutettavuus*

Kaupungissa on usein valtavasti mahdollisuuksia harrastamiseen ja kaiken kokemiseen. Pienemmissä ja syrjäisemmissä kunnissa KOPS takaa sen, että esitykset ja ammattitaitelijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää suurten kaupunkien asukkaiden yksinoikeudeksi.

3. *Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus*

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu kulttuurikasvatussuunnitelma osoittaa, että kunnassa arvostetaan kulttuuria ja taidetta sekä niiden merkitystä ihmisten hyvinvointiin että työllistymiseen. KOPSin myötä alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään mitä kulttuuritarjontaa oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, kun mukana ovat paikalliset taiteilijat, koulut, päiväkodit.

4. *Kunnan brändi*

Hyrynsalmen *Kuntastrategiassa 2030* korostetaan paikallisia kulttuuriperinteitä ja -tapahtumia. Kunnan arvoissa korostuvat mm. yhteisöllisyys, yhdenvertaisuus ja vastuullisuus, uudistuva ja monipuolisesti elinvoimainen ympäristö sekä omaleimaisuus, ennakkoluulottomuus ja rohkeus. Näihin arvoihin perustuen tuodaan KOPSin avulla näkyvämmäksi alueen luontoa sekä rikasta ja omaleimaista kulttuuria.

Kunta tukee vuosittain oman alueen taide- ja kulttuurialan toimijoita avustuksilla.

5. Lasten tunne- esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Tutkimuksissa on moneen kertaan todettu, kuinka pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen on vähentänyt ja ennaltaehkäissyt monia ongelmia ihmisten käytöksessä, oppimisessa, kaveritaidoissa tai avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyvämpiä positiivisia muistijälkiä.

Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää, positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemusten saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Juuri niitä kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa antaa, sillä suunnitelman toteuttajina ovat nimenomaan eri taiteenalojen ammattilaiset. Kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri ovat väyliä, joiden hyödyntämiseen kaikilla tulee olla mahdollisuus.

Hyrynsalmen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamiseen liittyvät tavoitteet sisältyvät osittain opetussuunnitelman tavoitealueeseen. Työpajoilla halutaan ohjata oppilaita ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin, arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä tutustuttaa paikalliseen kulttuuriperintöön tuomalla esille oman alueen kulttuurikohteita ja -henkilöitä musiikin, kirjallisuuden, retkien, käsitöiden ja erilaisten taidelajien avulla. Toteutuksessa hyödynnetään myös oppilaiden ja heidän huoltajien tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Tavoitteena on myös innostaa, kannustaa ja osallistaa sekä antaa oppilaille onnistumisen kokemuksia.

KOPSIN KONKREETTINEN TOTEUTUS KUNNASSA

KOPSin perustaso näyttää, mitä työpajoissa ja käyntikohteissa tehdään itse ja mihin taiteenaloihin tullaan tutustumaan. Lisäksi tullaan tarjoamaan KOPS:n kakkostason toimintaa eli esittävän taiteen kokonaisuuksia, jotka ovat tarjolla kaikille.

Perustaso tulee toteutumaan vuosittain:

- 0-3 -vuotiaat: rytmiikka, musiikki
- 4-5 -vuotiaat: kuvataide
- Eskarit: sanataide
- 1 lk: elokuvataide
- 2 lk: sirkus
- 3 lk: perinnekulttuuri
- 4 lk: draama
- 5 lk: tanssi
- 6 lk: varjoteatteri/soveltava teatteri
- 7 lk: ympäristötaide/ympäristökasvatus
- 8 lk: taidetestaajat
- 9 lk: valokuvaus

VARHAISKASVATUS

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja kohta "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua sekä vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

Varhaiskasvatuksen yleisiä käytäntöjä ovat:

- varhaiskasvatuksen olympialaiset vuosittain
- lasten satutuokiot kirjastolla
- lasten taidenäyttely kirjastolla
- perinnepäivä (esim. Kalevalanpäivänä). Perinnepäivässä ovat isovanhemmat mukana. Päivään sisältyy mm. vanhojen esineiden näyttely (lapset voivat itse tuoda), kansanlauluja ja leikkejä.

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus ikäryhmittäin:

***0-3 Rytmikylpyä ja riemuräppiä-työpaja**

Toteutus:

- Neljä pajaa, kaikki ryhmät mukana. (Lasten kulttuurikeskus Kattila, Henna Leisiö, ilmainen)

***4-5v Kuvataide**

Toteutus:

- Luontoretki vuorovuosin veden ääreen tai metsään. Tutustutaan Hyrynsalmen luontokohteisiin perehtyen joko uhanalaiseen jokihelmisimpukkaan eli raakkuun ja sen elinympäristöön, jonka pyynnissä Hyrynsalmella on pitkät perinteet, tai Hyrynsalmen arvokkaisiin metsäalueisiin ja vanhan metsän lajistoon. Neli- ja viisivuotiaat opettelevat siveltimen käyttöä ja tekevät virtaavan veden kuvia/ metsämaisemaa retken jälkeen. (Kaksi pajaa, toteuttaja: Kulttura, 300e+alv).
- Lisäosa: mahdollista toteuttaa myös palvelutalolla ikäihmisten kanssa. Ei toteuteta ensimmäisenä vuonna.

***Eskarit: Sanataide**

Toteutus:

- Tutustutaan Satumaarit Myllyniemen Maaginen aarrekartta-kirjaan, joka kertoo Kainuun aarretarinoista ja SKR-Kainuun julkaiseman [Kainuulaisen Satukirjan](#) tarinoihin. Sanataidepajassa eskarit lähtevät aarrejahtiin jonkun kirjassa esiintyneen olennon kanssa! (Kaksi pajaa. Tarjous pyydetty Teija Mursula, 300e+alv).

PERUSKOULU

Yleisiä käytäntöjä peruskoulussa:

- Kirjaston ja sen käytön opettelua vuosittain tehtävillä luokkakäynneillä
- Yhtenäiskoulun olympialaiset
- Käynnit Kaunislehdon talomuseolla noin joka toinen vuosi

1. luokka: Elokuvakasvatus

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Monilukutaito (L4)
- Käynti Tuomijoen riippusillalla, joka räjäytettiin Rukajärven tie-elokuvassa. Katsotaan joku lapsille sopiva elokuva (ei Rukajärven tie) ja elokuvakasvatuksen keinoin käsitellään mm. todellisuuden ja mielikuvituksen käyttöä elokuvan teossa. (Kaksi pajaa. Kulttuurin Korpikino, 600e+alv).

2. luokka: Sirkus

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman paikalliseen arvoperustaan positiivisten sosiaalisten vuorovaikutussuhteiden luomisesta.
- Tommi-puukkojen kunniaksi vuorovaikutteinen sirkustyöpaja, jossa pitää vetää yhtä köyttä ja jossa saatetaan myös puhua veitsenheitosta. (Kaksi pajaa, lastenkulttuurikeskus Kattila, 400e+alv).
- Lisäosa: mahdollista toteuttaa myös avoimena pajana kotona asuvien ikäihmisten, työttömien tai työhyvinvointia tarvitsevien kanssa. Ei toteuteta ensimmäisenä vuonna.

3. luokka: Perinnekulttuurit

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2).
- Käynti Kaunislehdon talomuseossa paikallisen oppaan johdolla. Lisäksi työpaja paimenperinteestä ja muista kansansoittimista. Tututustaan mm. sarviin, torviin ja paimenkulttuurin soittimiin, jouhikoihin, kanteleisiin, pitkähuiluihin etc. niitä itse kokeilemalla. Lopuksi opetellaan säestämään ko. soittimilla Rissan Lassin säveltämä Jouhikkosotteinen. (Kaksi pajaa, Lasten kulttuurikeskus Kattila/Henna Leisiö, ilmainen).
- Lisäosa: mahdollista toteuttaa myös palvelutalolla ikäihmisten kanssa. Ei toteuteta ensimmäisenä vuonna.

4. luokka: Draama

Toteutus:

- Liittyy suunnitelman kohtaan Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6).
- Käynti Saarijärven aarnialueella ja tutustuminen Hallan Ukoon ja Löytöjoen terva- ja tärpähtihtehtäseen.
- Tämän jälkeen tehdään pienoisenäytelmä Hallan Ukon elämästä -näytelmässä voi olla esim. kaksi lyhyttä kohtausta, jotka liittyvät nähtyihin paikkoihin. (Kaksi pajaa, Vaara-kollektiivi, 600e+alv).

5. luokka: Tanssi

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman arvoperusteeseen Kulttuurien moninaisuus rikkautena.
- Monikulttuurinen Kainuu-teemalla kolme tanssipajaa: 1) karjalaisuus 2) savolaisuus ja 3) lappilaiset vaikutteet (Kaksi pajaa. Routa Company, 600e+alv).
- Lisäosa: mahdollista toteuttaa myös avoimena pajana kotona asuvien ikäihmisten, työttömien tai työhyvinvointia tarvitsevien kanssa. Ei toteuteta ensimmäisenä vuonna.

6. luokka: Soveltava teatteri

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S2 Demokraattinen yhteiskunta.
- Käynti Vanhalla asemalla, katselmus sotahistoriaan, jonka jatkoksi teatterikokonaisuus samasta aiheesta. (Kaksi pajaa. Vaara-kollektiivi, 600e+alv).

Yläkoulu

7. luokka: Ympäristötaide/ympäristökasvatus

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman arvoperusteeseen Kestävän elämäntavan välttämättömyys.

- Käynti Mustarinda-talolla. Koululla tai paikan päällä suunnitellaan luonnonmateriaaleista ryhmätyönä ympäristötaideteoksia, jossa otetaan huomioon materiaalien ekologisuus, tutustutaan taiteen kentän ekologiseen ajatteluun ja taiteen merkitykseen kestävän elämäntavan muovaajana ja innostajana. Tutustutaan myös talolla vieraileviin laajasti luontoa, ja ympäristöaiheitä käsitteleviin taiteilijoihin tai tutkijoihin, jotka esittelevät työskentelyään. (Kaksi pajaa. Mustarinda, 600e+alv).

8. luokka: Taidetestaajat

Toteutus: Taidetestaajat -projektin valitsema kohde.

Hankkeen loputtua vuosittain valikoitu kohde näistä: Suomussalmen Soiva Metsä ja Galleria Kieppi, Routa- companyn -esitys Kajaanissa, Kajaanin taidemuseon näyttely tai Kajaanin taidemuseon esitys.

9. luokka: Valokuvaus

Toteutus:

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön.
- Käynti Hiidenkirkolla ja/tai Vuorilammella ja/tai Komulankönkällä valokuvaajan johdolla. Ennen retkeä voi olla myös esittely valokuvaajan ammatista ja/tai kameroista. (Kaksi pajaa. Mustarinda, 600e+alv).

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KAKKOSTASO, ESITTÄVÄT TAITEET

1. Hyrynsalmella vakiintuneita käytäntöjä esittävän taiteen puolella ovat

- Konserttikeskuksen konsertit koululla (1 krt/v)
- Varhaiskasvatuksen nukketheateriesitys joko livenä tai striiminä (1 krt/v)
- Ystävänpäiviäviikko, veteraanijuhla, Museovierailut, kansalaisopiston ja musiikkiopiston juhla

2. Kiertue-esityksiä paikan päälle tuovat vuosittain tai sopimuksen mukaan mm.

- Konserttikeskus

Hyrynsalmen alueen taide- ja kulttuurikohteita

- Talomuseo Kaunislehto, Tommi-puukko näyttely, Hyrynsalmen sotahistoria (asema-alue, kenttärata, Kangasjärvi, Terva- ja tärpättitehdas), Mustarinda, Vorlokin rotkolaakso, Hiidenkirkko, Komulankönkään vesiputous, Hallan ukon muistomerkki, Hyrynkaan alue, Murtorinteen alue, Paljakanvaaran näkötorni ja luontopolku, Saarijärven aarnialue, Hyrynsalmen kirkko, Heinijoen riippusilta.

Yhteystiedot:

Kainuun lasten- ja nuorten kulttuurikeskus Kulttura: info@kulttura.fi, p. tuottaja 040-1468274

Lasten kulttuurikeskus Kattila / Henna Leisiö: henna.leisio@gmail.com, 044-5245693

Mustarinda-seura ry: Tuottaja Tiina Pehkonen info@mustarinda.fi & tuottaja@mustarinda.fi,

Teija Mursula: teija.raapysjarvi@gmail.com

Vaara-kollektiivi, vaarakollektiivi@gmail.com, Tuottaja Veikko Leinonen 0505706577

Routa Company, Miia Kauppinen, miia@routacompany.fi, 044 055 6977